

รูปแบบการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว

Tourism Pattern along the Andaman Sea, on the Coast of Thailand Consistent with Tourists' Behavior and Needs

วาสนา สุวรรณวิจิตร*

Wassana Suwanvijit

มหาวิทยาลัยทักษิณ

Thaksin University

*swassana@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่รวมจำนวน 400 ราย ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 25–34 ปี สถานภาพโสด สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี นับถือศาสนาคริสต์ อาศัยอยู่ในทวีปยุโรป ทำงานบริษัทเอกชน มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 90,000 บาท มีงานอดิเรกคือการเดินทางท่องเที่ยว ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ต มีการจัดการมาท่องเที่ยวด้วยตนเอง ส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวเป็นครั้งแรก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ มุ่งเหตุจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว คือ สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ มีผู้ร่วมเดินทางจำนวน 2 คนซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวหรือญาติมิตร สิ่งที่น่าสนใจในพื้นที่ คือ อาหาร กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สนใจเข้าร่วมระหว่างท่องเที่ยวในพื้นที่ คือ การล่องเรือเที่ยวชมเกาะ มีระยะเวลาที่ใช้ในการมาท่องเที่ยวในพื้นที่โดยเฉลี่ย 2–5 วันต่อครั้ง โดยมีค่าใช้จ่ายในการมาท่องเที่ยวในพื้นที่เฉลี่ยต่อครั้งต่อคนมากกว่า 15,000 บาท ทั้งนี้นักท่องเที่ยวมีความต้องการมาเที่ยวในพื้นที่ซ้ำหากมีโอกาส สิ่งที่นักท่องเที่ยวชอบมากที่สุดระหว่างท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย คือ ความสวยงามของธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาได้แก่ อาหาร ผลไม้ วัฒนธรรม สัมผัสไม่ตรี การดำน้ำ เล่นน้ำ อาบแดด กิจกรรมท่องเที่ยว ตลาดการช้อปปิ้งและอื่น ๆ สำหรับรูปแบบการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนตากอากาศ รองลงมาได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงอาหาร การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหรือสปา การท่องเที่ยวเรือสำราญ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อการช้อปปิ้ง และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ตามลำดับ

คำสำคัญ : ชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย ความต้องการ พฤติกรรม รูปแบบการท่องเที่ยว

Abstract

This research aimed to study the tourism pattern along the Andaman Sea, on the coast of Thailand to see if it was consistent with tourists' behavior and needs. Of the samples were collected, a total of 400 were Thai and foreign tourists who came to the area. The data were analyzed by using descriptive statistics.

The study found that most of the samples were male, age between 25–34 years, have single in status, were graduated and had attained bachelor's degree, were Christian, live in Europe, work in a private company, earn more than 90,000 baht per month, listed one of their hobbies as travel, got information about the tourism from the internet and managed to travel by themselves, travel in the area for the first time for the purpose of recreation, attracted by travel incentives, had two traveling companions who were family members or relatives. Further data revealed that the most interesting goods in the area were food, the most activities that interested in participating in, was a cruise to visit the island, the average time to travel in the area was between 2–5 days per visit while the average spending per time visit was over than 15,000 baht per person Data also revealed that the tourists would be willing to return to visit Andaman coast if they have the opportunity. The most popular tourist attraction in the Andaman coast of Thailand was a natural attraction, followed by food, fruit, culture, friendship, diving, swimming, sunbathing, tourism activities, market, shopping and etc. The tourism patterns along the Andaman sea coast of Thailand consistent with tourists' behavior and their needs were sorted into different categories such as beach tourism, food tourism, cultural tourism, adventure tourism, spa and wellness tourism, cruise tourism, marine ecotourism, shopping tourism, and sports tourism respectively.

Keywords : Andaman sea coast of Thailand, needs, behavior, tourism patterns

บทนำ

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศไทย ความโดดเด่นและเอกลักษณ์ของมรดกธรรมชาติในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันมีความสวยงามตั้งแต่ท้องทะเลไปจนถึงภูเขาสูง มีศิลปวัฒนธรรมที่หลากหลายตามประวัติศาสตร์ที่เคยมีความเจริญรุ่งเรืองในอดีตที่มีการผสมผสานทางอารยธรรมระหว่างพุทธ-พราหมณ์-จีน-อิสลาม ทั้งยังมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างไทยซึ่งเป็นเสน่ห์ดึงดูดให้ชาวต่างชาติเดินทางมาเยือนประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ทั้งยังเป็นจุดหมายปลายทางของนักเดินทางจากทั่วทุกมุมโลก นอกจากนี้ในการรวมกลุ่มเศรษฐกิจใน

อนุภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นประเทศที่มีความได้เปรียบทางด้านภูมิศาสตร์เนื่องจากมีอาณาเขตติดต่อกับหลายประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน ส่งผลให้มีการขยายตัวของการเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น มีการเพิ่มเส้นทางการบินของสายการบินต้นทุนต่ำ เกิดการลงทุนของเอกชนในภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวในรูปแบบใหม่ ๆ ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีมาตรการเตรียมความพร้อมของทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น ความท้าทายของการพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยว คือ จะอย่างไรให้สินค้าและบริการท่องเที่ยวของไทยมีคุณภาพได้มาตรฐานระดับสากลเพื่อรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นได้โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ มีการเพิ่มคุณค่าหรือมูลค่าสินค้าและบริการท่องเที่ยวเพื่อกระจายรายได้สู่เกษตรกรและท้องถิ่น โดยยังคงความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน ประกอบกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและแนวโน้มการแข่งขันในอนาคตที่ยังทวีความเข้มข้นมากขึ้น ยิ่งทำให้ประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวทางทะเลบริเวณภาคใต้ฝั่งอันดามันเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อรักษาชื่อเสียงและเพิ่มบทบาทสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวชั้นนำระดับโลกอย่างยั่งยืน โดยคงไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของอันดามันและการรักษาสีเขียวแวดล้อม ซึ่งจากข้อมูลของ Travel and Tourism Competitiveness Index เมื่อปี พ.ศ. 2557 แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันเป็นลำดับที่ 35 ของโลก และเป็นอันดับที่ 10 ในภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก ซึ่งเป็นอันดับที่สูงขึ้นจากปี พ.ศ. 2555 (ลำดับที่ 43) อย่างไรก็ตามขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยยังต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์ (อันดับ 11 ของโลก) และมาเลเซีย (อันดับ 25 ของโลก) (Ministry of Tourism and Sports, 2015)

พฤติกรรม หมายถึง ลักษณะหรือรูปแบบของการประพฤติปฏิบัติและการแสดงออกต่าง ๆ พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว จึงหมายถึงการประพฤติหรือปฏิบัติของนักท่องเที่ยวที่แสดงออกในขณะที่เดินทางท่องเที่ยว อาจจะเป็นคำพูดการกระทำสีหน้าหรือท่าทาง เช่น การเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวถ่ายรูปรับประทานอาหาร เป็นต้น ซึ่งการแสดงออกนั้นอาจมีรากฐานมาจากอุปนิสัยหรือความต้องการขั้นพื้นฐานของแต่ละคนที่จะอาจจะคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันหรืออาจจะมาจากสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ที่ได้รับในขณะนั้น และเนื่องจากนักท่องเที่ยวมักมีพฤติกรรมที่ต่างไปจากพฤติกรรมปกติเมื่ออยู่ที่บ้านของตน เจ้าบ้านเองก็มีพฤติกรรมที่แตกต่างไปเมื่อให้บริการนักท่องเที่ยว สิ่งเหล่านี้รวมกันเป็นวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละแหล่ง ในขณะที่ท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจึงมีพฤติกรรมที่มาจากทั้งวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวและวัฒนธรรมของชาติต้นผสมผสานกัน (Chantraprayoon, 2012) การศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว นอกจากจะเป็นการศึกษาว่านักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมอย่างไรแล้ว ส่วนที่สำคัญที่สุด คือ เป็นการทำความเข้าใจว่าเหตุใดนักท่องเที่ยวจึงมีพฤติกรรมเช่นนั้น เพื่อที่จะได้ทำนายพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแม่นยำ อันจะนำไปสู่การออกแบบ การตั้งราคา การหาช่องทางการจำหน่าย และการประชาสัมพันธ์สินค้าหรือบริการทางการท่องเที่ยวต่อไป (Sophonsiri, 2011)

องค์การท่องเที่ยวโลกได้มีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวได้ 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และรูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Madhayamapurush, 2018) ทั้งนี้รูปแบบการท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเองหรือการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม เป็นต้น

จากเหตุการณ์สึนามิเมื่อปี พ.ศ. 2547 ได้ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงกับทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งสิ่งแวดล้อมชายฝั่งทะเลและการท่องเที่ยวในภาคใต้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย แต่หลังจากนั้นการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยก็มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว ทางคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ในแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน พ.ศ. 2559–2563 ไว้ว่าเป็นการท่องเที่ยวทางทะเลระดับโลกบนฐานวัฒนธรรมอันดามัน โดยเน้นการพัฒนาและส่งเสริมให้เขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันเป็นเมืองท่องเที่ยวทางทะเล เมืองเทียบท่าเรือสำราญ เรือยอร์ชที่มีมาตรฐานสากลระดับโลก และเป็นเมืองท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่สะท้อนวิถีอันดามัน ซึ่งหมายถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนที่เป็เอกลักษณ์ ได้แก่ คน ประเพณี วิถีชีวิต สถาปัตยกรรม ธรรมชาติ ภาษา การแต่งกายที่ถูกส่งมอบจากรุ่นสู่รุ่นหรือถูกปรับปรุงให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในปัจจุบันซึ่งอาจจะมีในลักษณะที่เป็นแบบดั้งเดิมและแบบร่วมสมัย สอดคล้องกับการท่องเที่ยววิถีไทยบนฐานอัตลักษณ์เฉพาะของแต่ละจังหวัดในพื้นที่ (Jansomwong, 2015) การพัฒนาการท่องเที่ยวควรให้ความสนใจกับแนวโน้มของพฤติกรรมผู้บริโภคด้วย และที่น่าสังเกตคือ นักท่องเที่ยวในปัจจุบันมีความต้องการที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ภาพสะท้อนที่ชัดเจนก็คือรูปแบบของการท่องเที่ยวนั้น มีแนวโน้มที่จะแตกแยกย่อยเป็นตลาดเฉพาะมากยิ่งขึ้น (Cook, 2010) จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยวรวมทั้งบริบทของพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามันให้เป็นที่การยอมรับในระดับสากล อันจะส่งผลให้มีจำนวนนักท่องเที่ยวขยายตัว รวมทั้งมีการกระจายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย
2. เพื่อเสนอแนะรูปแบบการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยว

การทบทวนวรรณกรรม

Piw-on (2012) ได้อธิบายว่าพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว หมายถึง การแสดงออกของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการใช้สินค้าและบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมทั้งกระบวนการในการตัดสินใจที่มีผลต่อการแสดงออก การกระทำทุกอย่างของนักท่องเที่ยวไม่ว่าการกระทำนั้นนักท่องเที่ยวจะรู้ตัวหรือไม่รู้ตัวก็ตาม และบุคคลอื่นจะสังเกตการกระทำนั้นได้หรือไม่ก็ตามก็เพื่อมุ่งตอบสนองสิ่งใดสิ่งหนึ่งในสภาพการณ์ใดสภาพการณ์หนึ่งโดยพฤติกรรมภายนอกของนักท่องเที่ยวเป็นพฤติกรรมที่ผู้อื่นสังเกตได้ โดยอาศัยประสาทสัมผัส ส่วนพฤติกรรมภายในของนักท่องเที่ยวเป็นการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ ภายในร่างกาย รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ที่ถูกควบคุมอยู่ภายในจะมีความสัมพันธ์กัน โดยพฤติกรรมภายในจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมภายนอกเป็นส่วนใหญ่ พฤติกรรมนักท่องเที่ยวจะมีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจ ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำส่งผลให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยว

อย่างระมัดระวังโดยคำนึงถึงความคุ้มค่าเงินมากขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีทางเลือกในการเลือกจุดหมายปลายทางมากขึ้น ส่งผลให้เกิดพฤติกรรม “Last minute” คือ ใช้เวลาสั้นก่อนการเดินทางเพื่อตัดสินใจในการจองหรือซื้อสินค้าและบริการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความคุ้มค่า ประโยชน์ของการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ได้แก่ (1) ช่วยให้นักการตลาดเข้าใจถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว (2) ช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถหาหนทางแก้ไขพฤติกรรมในการตัดสินใจซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยวในสังคมได้ถูกต้องและสอดคล้องกับความสามารถในการตอบสนองของธุรกิจท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น (3) ช่วยให้การพัฒนาตลาดและการพัฒนาผลิตภัณฑ์สามารถทำได้ดีขึ้น (4) เพื่อประโยชน์ในการแบ่งส่วนตลาดเพื่อการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้ตรงกับชนิดของสินค้าและบริการที่ต้องการ (5) ช่วยในการปรับปรุงกลยุทธ์การตลาดของธุรกิจท่องเที่ยวต่าง ๆ เพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Sophonsiri, 2011)

ในการพัฒนาการท่องเที่ยวต้องให้ความสนใจกับแนวโน้มของพฤติกรรมผู้บริโภคด้วยและที่น่าสังเกตคือ นักท่องเที่ยวในปัจจุบันมีความต้องการที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ภาพสะท้อนที่ชัดเจนก็คือรูปแบบของการท่องเที่ยวนั้นมีแนวโน้มที่จะแตกแยกย่อยเป็นตลาดเฉพาะมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์หรือเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวในลักษณะการจัดประชุมและสัมมนา การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เป็นต้น (Cook, 2010)

องค์การท่องเที่ยวโลกได้มีการกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวได้ 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม และรูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ซึ่งแต่ละรูปแบบสามารถสรุปได้ดังนี้

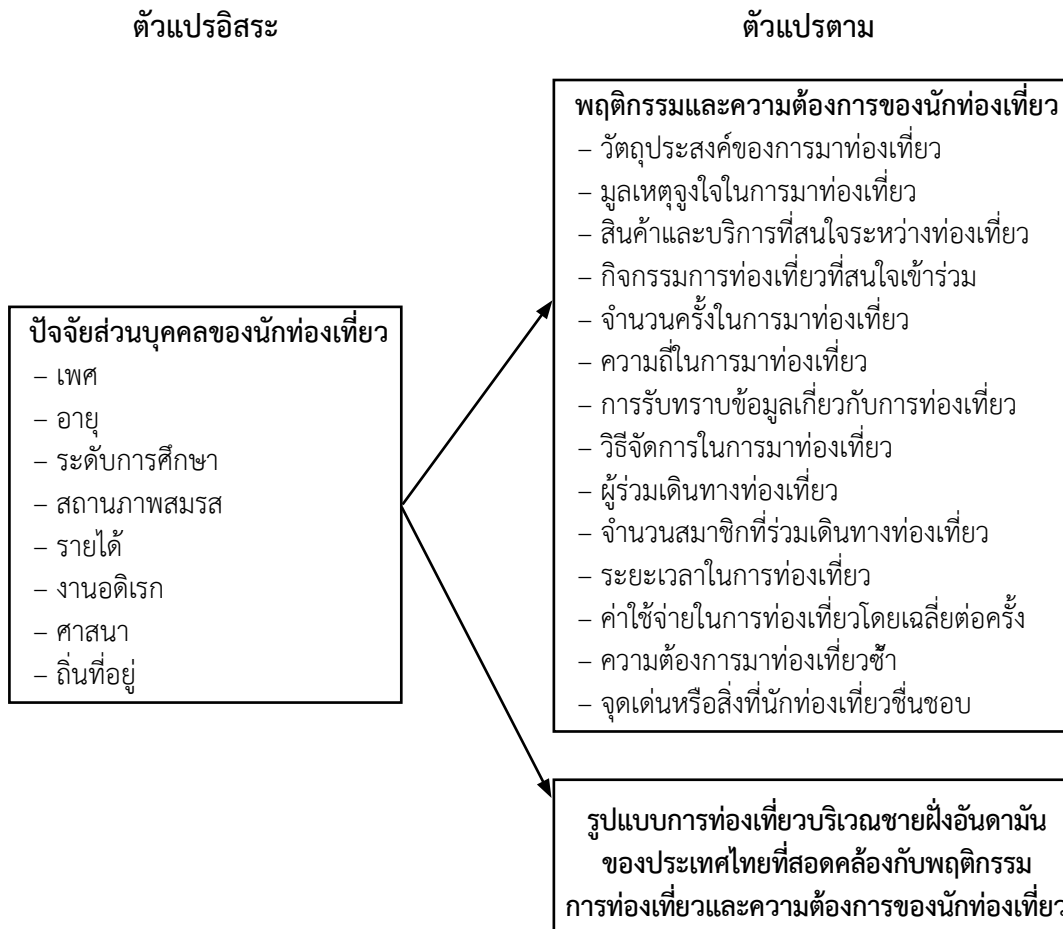
- 1) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ ประกอบด้วยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์
- 2) รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม ประกอบด้วยการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท
- 3) รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ ประกอบด้วยการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย การท่องเที่ยวเชิงกีฬา การท่องเที่ยวแบบผจญภัย การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์และฟาร์มสเตย์ การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม

นอกจากนี้ยังมีการท่องเที่ยวที่ผสมผสานจากความต้องการของนักท่องเที่ยวหรือสภาพของแหล่งท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกษตร การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยาและประวัติศาสตร์ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวสีเขียว การท่องเที่ยวในแหล่งประวัติศาสตร์สงคราม การท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัคร เป็นต้น (Madhayamapurush, 2018)

คำถามการวิจัย

1. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยมีพฤติกรรมและความต้องการอย่างไร
2. รูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับ

ได้ข้อมูลพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย รวมทั้งรูปแบบการท่องเที่ยวในพื้นที่ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความต้องการของนักท่องเที่ยว อันจะนำไปสู่การกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการวิจัยครั้งนี้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลบริเวณชายฝั่งอันดามันภาคใต้ของไทย ประกอบด้วยจังหวัดภูเก็ต กระบี่ พังงา และตรัง อันเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว

ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่อันดามันและกำลังเดินทางออกจากท่าอากาศยานนานาชาติภูเก็ต ท่าอากาศยานนานาชาติกระบี่ และท่าอากาศยานตรัง

ซึ่งมีจำนวนรวมประมาณ 6,263,895 คน (Airports of Thailand Public Company Limited, 2009) รวมทั้งนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติทางทะเลในพื้นที่ท่องเที่ยวอันดามันซึ่งมีจำนวนนักท่องเที่ยวรวมในปีงบประมาณ 2558 ทั้งสิ้น 1,108,417 คน (Department of National Park, Wildlife and Plant Conservation, 2016)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย จำนวน 400 คน ซึ่งได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane (1967) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยบังเอิญบริเวณอุทยานแห่งชาติและท่าอากาศยานในพื้นที่

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

งานวิจัยนี้ได้รับการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถามภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งผ่านกระบวนการ Back Translation สำหรับใช้รวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่กำลังเดินทางกลับจากการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพจากการท่องเที่ยวในพื้นที่ชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยเรียบร้อยแล้ว โดยมีเนื้อหาครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ ทั้งนี้แบบสอบถามจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ สัญชาติ ศาสนา ภูมิลำเนา งานอดิเรก ซึ่งเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมและความต้องการในการท่องเที่ยวอันดามันของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นคำถามปลายปิดแบบเลือกตอบ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการมาท่องเที่ยวอันดามัน มูลเหตุจูงใจที่มาท่องเที่ยวอันดามัน สินค้าที่สนใจในการท่องเที่ยวอันดามัน กิจกรรมที่สนใจเข้าร่วมในระหว่างท่องเที่ยวอันดามัน จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยวอันดามัน ความถี่ในการมาท่องเที่ยวอันดามัน การได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวอันดามัน วิธีการจัดการในการมาท่องเที่ยวอันดามัน ผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอันดามัน จำนวนผู้ร่วมเดินทางมาท่องเที่ยวอันดามัน ระยะเวลาที่ใช้ในการมาท่องเที่ยวอันดามัน ค่าใช้จ่ายในการมาท่องเที่ยวอันดามัน การมาท่องเที่ยวอันดามันซ้ำ จุดเด่นหรือสิ่งที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบในระหว่างท่องเที่ยวในพื้นที่

ส่วนที่ 3 รูปแบบการท่องเที่ยวอันดามันที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว **การวิเคราะห์ข้อมูล**

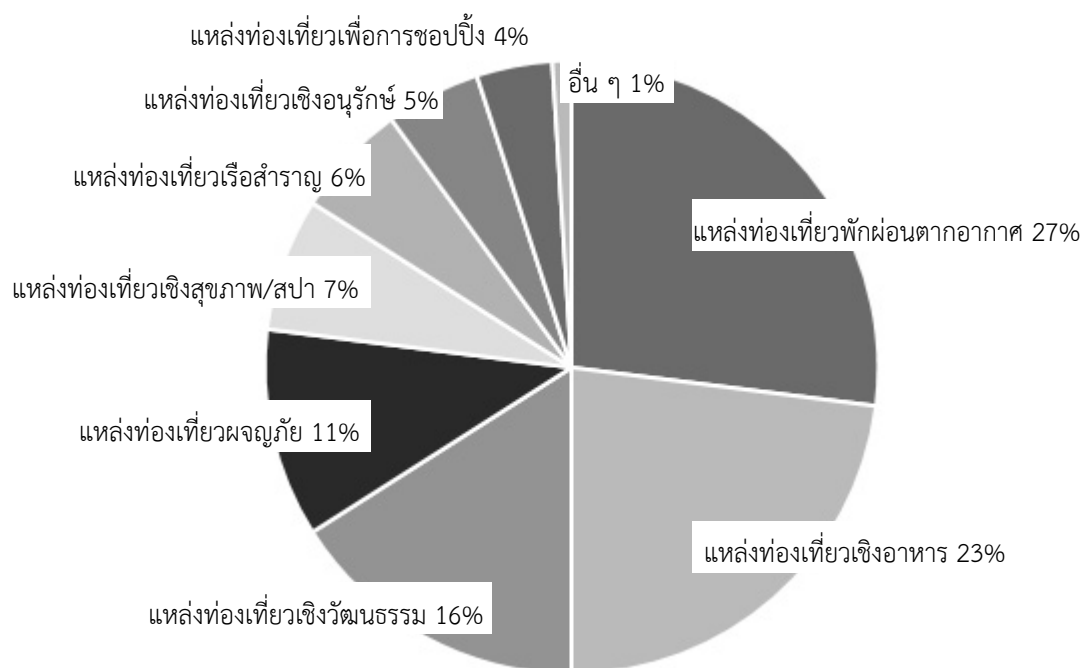
ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Windows และใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละในการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิวงกลม

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุระหว่าง 25–34 ปี สถานภาพโสด สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี นับถือศาสนาคริสต์ อาศัยอยู่ในทวีปยุโรป ทำงานบริษัทเอกชน มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า 90,000 บาท มีงานอดิเรกคือท่องเที่ยว ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวจากอินเทอร์เน็ตและจัดการเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่ด้วยตนเอง ส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นครั้งแรก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ

มูลเหตุจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว คือ สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ โดยมีผู้ร่วมเดินทางจำนวน 2 คน ซึ่งเป็นสมาชิกในครอบครัวหรือญาติมิตร สินค้าที่สนใจในพื้นที่ คือ อาหาร กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สนใจเข้าร่วมระหว่างท่องเที่ยวในพื้นที่ คือ การล่องเรือเที่ยวชมเกาะ ระยะเวลาที่ใช้ในการมาท่องเที่ยวในพื้นที่โดยเฉลี่ย 2-5 วันต่อครั้ง โดยมีค่าใช้จ่ายในการมาท่องเที่ยวในพื้นที่เฉลี่ยต่อครั้งต่อคนมากกว่า 15,000 บาท ทั้งนี้นักท่องเที่ยวมีความต้องการมาเที่ยวในพื้นที่ซ้ำหากมีโอกาส จุดเด่นหรือสิ่งที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบในระหว่างท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย มากที่สุดคือความสวยงามของธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยว (ร้อยละ 41) รองลงมาได้แก่ อาหาร ผลไม้ วัฒนธรรม สัมพันธไมตรี การดำน้ำ เล่นน้ำ อาบแดด กิจกรรมท่องเที่ยว ตลาด การช้อปปิ้งและอื่น ๆ ได้แก่ สปา นวดแผนไทย สภาพภูมิอากาศ ระบบการขนส่ง การขับรถยนต์ ความสงบสันโดษ ความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว รีสอร์ท โรงแรม และสถานบันเทิง ตามลำดับ

ผลการศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว สรุปได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยว

จากภาพที่ 2 สรุปได้ว่า รูปแบบการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด ได้แก่ การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนตากอากาศ ร้อยละ 26.75 รองลงมาได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงอาหาร การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพหรือสปา การท่องเที่ยวเรือสำราญ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อการช้อปปิ้ง และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยที่พบว่า สินค้าที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่สนใจในพื้นที่คืออาหาร มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกไปท่องเที่ยวประเทศต่าง ๆ ของ Sophonsiri (2011) ที่พบว่านักท่องเที่ยวจะเลือกเดินทางท่องเที่ยวในประเทศที่มีอาหารเด่นและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาเกี่ยวกับความจงรักภักดีของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่และภูเก็ตของ Meejinda (2009) ที่พบว่าสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเลือกแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว คือ อาหาร

2. จากผลการศึกษาที่พบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยที่เหมาะสม คือ การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนตากอากาศนั้น มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวในด้านวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว ซึ่งพบว่านักท่องเที่ยวต้องการมาพักผ่อนหย่อนใจ โดยมีมูลเหตุจูงใจในการเดินทางมาท่องเที่ยว คือ สถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ทั้งยังสอดคล้องกับจุดเด่นหรือสิ่งที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบในระหว่างท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันมากที่สุด คือ ความสวยงามของธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งยังสอดคล้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สนใจเข้าร่วมระหว่างท่องเที่ยวในพื้นที่ คือ การล่องเรือเที่ยวชมเกาะ ซึ่งนักท่องเที่ยวยังสามารถได้ชมธรรมชาติชายฝั่งทะเลที่สวยงาม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Ministry of Tourism and Sports (2016) ที่พบว่ารูปแบบการท่องเที่ยวชายฝั่งทะเลที่ได้รับการนิยมนักท่องเที่ยวต่างชาติ คือ การเดินทางทางเรือไปยังเกาะต่าง ๆ จนมีเส้นทางท่องเที่ยวทางเรือตลอดแนวชายฝั่งอันดามัน โดยมีจุดประสงค์หลักเพื่อพักผ่อนตามชายหาด ชมธรรมชาติชายฝั่งทะเลที่สวยงาม ดำน้ำชมปะการัง และชมป่าชายเลน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจ

1. คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยวอันดามัน ธุรกิจท่องเที่ยว รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวไปใช้ประโยชน์ในการแบ่งส่วนตลาดเพื่อเจาะกลุ่มนักท่องเที่ยวเป้าหมาย รวมทั้งพยายามหาโอกาสในการขยายตลาดใหม่อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งนำไปใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันสำหรับการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จัดการในการมาท่องเที่ยวด้วยตนเอง โดยการสืบค้นข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ตก่อนการเดินทางนั้น ทางภาครัฐและธุรกิจท่องเที่ยวต่าง ๆ ควรเพิ่มการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทย และสร้างภาพลักษณ์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตโดยผ่านสื่อสังคมออนไลน์ และมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้แสดงความคิดเห็นหรือสื่อสารความต้องการหรือแบ่งปันประสบการณ์ด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ได้หลากหลายช่องทาง

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการกลับมาท่องเที่ยวในพื้นที่ซ้ำนั้น ภาครัฐและธุรกิจท่องเที่ยวควรจัดทำระบบฐานข้อมูลสำหรับเก็บรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยว รวมทั้งควรเน้นการให้บริการที่ดีเกินความคาดหวังของนักท่องเที่ยว รวมทั้งควรจัดให้มีกิจกรรมทางการตลาดเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มความถี่ในการเดินทาง รวมทั้งส่งเสริมให้มีการบอกต่อหรือแนะนำนักท่องเที่ยวใหม่ ๆ หรือเพื่อนร่วมเดินทางมาเพิ่มมากขึ้น

4. จากผลการวิจัยที่พบว่า สินค้าที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่สนใจในพื้นที่คืออาหาร ทางภาครัฐและธุรกิจที่เกี่ยวข้องควรมีการบริหารจัดการให้มีอาหารที่หลากหลาย รวมทั้งอาหารท้องถิ่นสำหรับเป็นของฝาก โดยมีบรรจุภัณฑ์ที่ทันสมัย สะดวกในการพกพา และมีภาษาต่างประเทศบนฉลาก นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้มีกิจกรรมการเรียนรู้วัฒนธรรมการกิน ภูมิปัญญาไทย วิธีการทำอาหารไทย และอาหารท้องถิ่นตามวิถีอันดามัน

5. จากผลการวิจัยที่พบว่า รูปแบบการท่องเที่ยวบริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยที่สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวมากที่สุด ได้แก่ การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนตากอากาศนั้น ทางภาครัฐและธุรกิจท่องเที่ยวต่าง ๆ ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่ ดังนี้

(1) ส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเลที่มีลักษณะทางธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นอันดามัน โดยสอดแทรกเรื่องราวทางวัฒนธรรมอันดามันที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศที่เกี่ยวข้อง มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้อง มีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศทางทะเลในพื้นที่ มีการจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศทางทะเลอย่างยั่งยืน

(2) ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียงหรือเมืองรองเพิ่มขึ้น เช่น สตูล สงขลา ชุมพร หรือสุราษฎร์ธานี เพื่อให้เป็นทางเลือกใหม่และเพิ่มความถี่ในการท่องเที่ยวของทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ เพื่อลดการกระจุกตัวในพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลอันดามันของประเทศไทยที่ได้รับความนิยมมากและส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติบางส่วนได้ถูกทำลายไป โดยเฉพาะที่ภูเก็ต และกระบี่ เป็นต้น

(3) ควรจัดกิจกรรมหรือโครงการเพื่อส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวในพื้นที่ อาทิ การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล การจัดกิจกรรมภายใต้แนวคิด “Explore Andaman” การพัฒนามาตรฐานด้านความปลอดภัยระดับสากล การส่งเสริมการเชื่อมโยงระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน และการยกระดับความเข้มแข็งของกลุ่มประเทศเครือข่ายอันดามัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยในอนาคต

นักวิจัยหรือผู้สนใจอาจนำข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้สำหรับใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในขอบเขตพื้นที่อื่น ๆ รวมไปถึงการศึกษาวิจัยในประเด็นอื่น ๆ ที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน มหาวิทยาลัยทักษิณ ประจำปี 2561 และขอขอบคุณคณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ให้การสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

References

- Airports of Thailand Public Company Limited. (2009). **Travel Statistics on Transportation Networks in the Southern Andaman Coastline**. Retrieved from <http://www.osmsouth-w.moi.go.th/file-data/789554.doc>
- Chantraprayoon, O. (2012). **Tourism Behavior**. Faculty of Tourism Development, Maejo University.
- Cook, T. (2010). **Indian Travel and Tourism Industry**. Retrieved from http://www.dnb.co.in/travel_tourism/indian_travel_and_tourism_industry.asp
- Department of National Park, Wildlife and Plant Conservation. (2016). **The Number of Tourists Entering the National Parks for the Fiscal Year 2015**. Retrieved from http://www.dnp.go.th/NPRD/develop/data/stat58/fthai_58.pdf
- Jansomwong, N. (2015). **Tourism Development Action Plan within the Andaman Tourism Development Zone 2016–2020**. Phuket : Tourism Development Committee Regularly for the Andaman Tourism Development Zone.
- Madhayamapurush, W. (2018). Structure of Tourism System. *Journal of Thai Hospitality and Tourism*, 14(1), 94–102.
- Meejinda, P. (2009). **Loyalty of Thai and Foreign Tourists towards Tourist Attractions in Chiang Mai and Phuket**. Retrieved from http://elibrary.trf.or.th/project_content.asp?PJID=MRG4980203.
- Ministry of Tourism and Sports. (2015). **Thailand Tourism Strategy 2015–2017**. Bangkok : Ministry of Tourism and Sports.
- Ministry of Tourism and Sports. (2016). **Thailand Tourism Economic Report**. Bangkok : Ministry of Tourism and Sports.
- Piw-on, A. (2012). **Tourist Behavior**. Maha Sarakham : Maha Sarakham Vocational College.
- Sophonsiri, S. (2011). **Tourist Behavior Analysis**. Bangkok : Inthanin Press.
- Yamane, T. (1967). **Statistics : An Introductory Analysis**. New York : Harper and Row.